

שלום מורות!

אני גאה לשלוח שיעור ספרות לכבוד חג הסיגד!

שיעור מומלץ לכיתות ה-ח.

כדאי לפתוח את השיעור בהשמעת ביצועים של שני השירים בלימוד:

על נהרות בבל ו"חסידה".

אפשר למצוא ביצועים רבים של שניהם ביוטוב. אפשר גם להעלות את השירים על המסך בכיתה בזמן ההשמעה כדי שהילדים יקראו גם בדף וגם על הלוח. מי שרוצה גם יכול להכין מצגת של המלים + תמונות שמתאימות לחלקים של השיר (אני כרגע, לא אוכל להכין גם את זה...).

אפשר להמשיך בהקראה של השירים ולשאול את הילדים למצוא ולשתף בע"פ דברים דומים שמוזכרים בשירים. אח"כ טוב לתת להם לעבוד בחברותות להמשיך את העבודה בשירים. שימו לב שיש עבודה יצירתית בסוף העבודה. אם בגלל מגבלת זמן רוצים להוריד חלק מהדף – אני ממליץ להוריד קטע של גיאוגרפיה – בעיניי הכי פחות משכנע....

בהנאה ובהצלחה!

– ביתא ישראל וגעגועיה לציון, ירושלים עיר האור

חג הסיגד בספרות

אחת מהדרכים שעם יכול לבטא געגועיו היא בשירה. לפניכם שני שירים שונים של עם היהודי, אחד עתיק ואחד חדש. ביניהם הבדל של מעל 2500 שנה! ובשניהם ביטוי לגעגועים לחזרה לעיר הבירה, ירושלים. קראו את השירים ותתייחסו לשאלות בהמשך העמוד.

חיים אידיסיס, שיר החסידה (נכתב

במאה ה-20)

עֵפָה חֲסִידָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל
כְּנָפִים מְנִיפָה מַעַל הַגִּילּוּס
אֶל אֶרֶץ רְחוּקָה
מַעְבֵּר לְהָרִים שֶׁם בֵּית יִשְׂרָאֵל
יוֹשְׁבִים וּמַצְפִּים

חֲסִידָה חֲסִידָה צְחוּרֵת צִוָּאר
מָה רָאוּ עֵינֶיךָ
שִׁירִי לִי סֵפּוּר

שׁוֹתֶקֶת חֲסִידָה אֵינָה פּוֹצֶה מְקוֹר
נִשְׁעָנֶת עַל רִגְלָהּ וְעוֹד מַעֲט תַּחֲזֹר
תִּנִּיף כָּנָף גְּדוֹלָה
בְּדֶרֶךְ אֶל הַקֵּר בְּדֶרֶךְ תַּעֲצֹר
בְּצִיּוֹן עִיר הָאֹר

חֲסִידָה חֲסִידָה אֲדַמֶּת מְקוֹר
הָאֵם יְרוּשָׁלַיִם
אוֹתָנִי עוֹד תִּזְכֹּר

חֲסִידָה חֲסִידָה לִבְנֵת כָּנָף

תהילים פרק קל"ז

(פרק זה נכתב בערך 550 לפני הספירה)

א על נְהָרוֹת בְּכָל שֵׁם יִשְׁכְּנוּ גַם-

בְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ אֶת-צִיּוֹן. ב על-

עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ כְּנֹרוֹתֵינוּ.

ג כִּי שֵׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוּבֵינוּ דְּבָרִי-

שִׁיר וְתוֹלְלֵנוּ שְׁמָחָה: שִׁירוּ לָנוּ

מִשִּׁיר צִיּוֹן. ד אֵיךְ נִשִּׁיר אֶת-שִׁיר-

ה' עַל אֲדַמַּת נֹכַר. ה אִם-אֲשַׁכַּחךָ

יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי. ו תִּדְבַּק-

לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִי אִם-

לֹא אַעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ

שְׁמִחָתִי...

שני שירים אלה הם שירים על געגוע של עם שיושב בגלות ומסרב לשכוח את עיר מולדתה.

יש המון סמלים דומים בין שני השירים, הבה נחפש אותם!

א. שמות העיר

בשני השירים יש שמות שונים לעיר הבירה. איזה שמות משתמשים בהם המשוררים בשירים השונים עבור ירושלים:

תהלים: _____

החסידה: _____

מדוע, לדעתכם, עם מפתח שמות שונים לעיר? _____

ב. שירה

המשוררים בשני שירים אלה מתייחסים לשירה כביטוי לגעגועים.

בתהלים השובים של עם ישראל לועג לעם שיושב בשבי בבקשתם: _____

כיצד עם ישראל מגיב לבקשה זו: _____

מה מצב כלי נגינה שלהם? _____

בשיר "החסידה", ביתא ישראל מבקש (בשירה שלהם) שדמות אחר תשיר להם.

איזה דמות? _____ איזה שירה הם מבקשים שהיא תשיר? _____

בשני השירים איזה שיר העם צמאים לשמוע (חסידה), או שטוענים שקשה מדי לשיר (בבל)?

אנו רואים שעם שבגלות מתקשה לשיר (כמובן זה "אירוני" שהרי הם שרים על חוסר יכולתם לשיר...). מדוע לדעתכם יש קושי כזה עבור עם בגלות? _____

ג. גיאוגרפיה

בפתיחה של שני הקטעים יש תיאור איפה העם נמצא:

תהלים: _____

החסידה: _____

בשניהם יש אזכור של גופי מים. תהלים: _____ / חסידה: _____

האם לדעתכם יש משמעות שהעם מזהה את עצמו רחוק אי שם על יד נהרות? אם כן, מה

המשמעות? _____

ד. זכרון

בשני השירים יש ביטוי לזכרון.

תהלים: _____

החסידה: _____

שימו לב להבדל: בתהלים, מי זוכר את מי? _____

בחסידה, מי זוכר את מי? _____

בשני השירים עצם הזיכרון גורם לעם להרגיש רחוק ולבד. כיצד רואים את הקשר בין הבדידות

והזיכרון? _____

בשני השירים רגשות אלה שבאו עם הזיכרונות מובילות למעשה.

בתהלים: _____

חסידה (כאשר מחברים בין שני בתים האחרונים): _____

מהי המשמעות של מוטיב הזיכרון בשירים אלה? למה הוא כ"כ מרכזי? _____

סיכום:

למדנו על שני שירים שביניהם הפרש של מעל 2500 שנה. ובכל זאת שניהם מדברים על אותו נושא. תתארו לעצמכם שאת/ה יושב/ת "על נהרות בבל" או "בארץ רחוקה, מעבר להרים". אתם שרים שירים אלה ומגעגעים לעיר ירושלים. כתבו פה מה אתם מרגישים – מה אתם רואים מסביבכם? על מה אתם חושבים כאשר **אתם** חושבים על ירושלים? איזה מעשה אתם הייתם עושים כדי לחרוט בזיכרון **שלכם** את ירושלים? כתבו את הרגשות בצורה של פרוזה או בשירה.
